

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskolläro-utbildning Utbildningsvetenskap
HT 2017**

**”Alltså i tjuv och polis brukar jag lära mig
vad poliser gör”**

Barns perspektiv på lek och lärande i förskolan

Dalida Kuruglic och Amanda Nieminen

Sektionen för lärande och miljö

Författare

Dalida Kuruglic och Amanda Nieminen

Titel

"Alltså i tjuv och polis lär jag mig vad poliser gör"

Barns perspektiv på lek och lärande i förskolan

Handledare

Eva Borgfeldt

Examinator

Lars-Erik Nilsson

Sammanfattning

Enligt förskolans läroplan ska lek och lärande integreras i verksamheten och att utgå från barns perspektiv är en central del. Inom forskning i förskolan undersöks oftast pedagogers perspektiv och därför är syftet med denna studie att uppmärksamma hur barn uppfattar begreppen lek och lärande samt om och i så fall hur de beskriver samband mellan dessa. För att syftet skulle uppnås genomfördes en kvalitativ studie baserad på gruppintervjuer med barn på en förskola. Studiens resultat visar att barn i förskolan främst beskriver lek som något lustfyllt där fantasin används. Samspel och grovmotoriska aktiviteter utomhus belyses även som viktiga aspekter i leken. Lärandet beskrivs som något lustfyllt men även som något som kan vara svårt och därför kräver träning. Lärande relateras till grovmotoriska aktiviteter, språkutveckling, finmotorik, samspel samt normer och värden. Barn ser lek och lärande som integrerade begrepp då de beskriver olika exempel på när de leker och lär sig samtidigt. Lustfylldhet, samspel och grovmotoriska aktiviteter är framstående i diskussionen kring både lek och lärande.

Ämnesord

Barns perspektiv, Lek, Lärande, Samband, Förskola

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.1. Bakgrund	7
1.2. Syfte och frågeställningar.....	8
2. Litteraturbakgrund.....	9
2.1. Lekens innebörd	9
2.2. Lärandets innebörd	10
2.3. Samband mellan lek och lärande.....	11
2.4. Lek och lärande ur barns perspektiv.....	12
2.5. Barnperspektiv och barns perspektiv.....	13
3. Teoretisk utgångspunkt	14
3.1. Utvecklingspedagogisk teori	14
4. Metod.....	16
4.1. Kvalitativ metod	16
4.2. Gruppvintervjuer	17
4.3. Barnintervjuer.....	18
4.4. Urval.....	18
4.5. Genomförande	19
4.6. Bearbetning av data	20
4.7. Tillförlitlighet	20
4.8. Trovärdighet	21
4.9. Etiska ställningstaganden	21
4.9.1. Metoddiskussion.....	22
5. Resultat.....	23
5.1. Lek ur barns perspektiv	23

5.2. Lärande ur barns perspektiv	24
5.3. Samband mellan lek och lärande ur barns perspektiv	25
6. Analys av resultat	26
6.1. Lek och lärande som oskiljbara begrepp	26
6.2. Erfarande	27
6.3. Variation	27
6.4. Metakognitiva samtal	28
7. Diskussion	29
Referenser.....	35
Bilaga 1.....	39
Bilaga 2.....	40

Förord

Först och främst vill vi rikta ett stort tack till alla fantastiska barn som deltog i denna studie och bidrog med sina kloka tankar och funderingar, utan er medverkan hade examensarbetet inte gått att genomföra. Vi vill även passa på att tacka pedagogerna på avdelningen som lät oss genomföra studien på förskolan med ett välkomnande bemötande, samt barnens föräldrar som gav oss möjlighet att intervjua deras barn. Avslutningsvis vill vi tacka vår handledare Eva Borgfeldt för all hjälp och stöttning vi fått under hela processen i genomförandet av examensarbetet.

Dalida Kuruglic och Amanda Nieminen

19 oktober 2017

1. Inledning

Förskolans läroplan framhåller ett sätt att se på kunskap där lek och lärande betraktas som varandras förutsättningar. Förskollärares uppdrag är att integrera lek och lärande i verksamheten (Lpfö 98/16). Lek och lärande är begrepp som inte går att skilja åt, de glider in i varandra och har vissa gemensamma drag. Det kan framhållas som att leken finns i lärandet och att lärandet finns i leken. Dock är det inte självklart att leken alltid finns i lärandet eller att lärandet finns i leken (Johansson & Pramling Samuelsson, 2007). Fantasi, kreativitet, makt, positioner och kontroll är begrepp som kan inbegripa både lek och lärande (Johansson & Pramling Samuelsson, 2007). Denna studie utgår från att begreppen lek och lärande hör ihop på något sätt. Tanken är att lek oftast inbegriper lärande. Det kan exempelvis vara sociala koder, lekregler, samarbete eller turtagning. I enlighet med detta utgår denna studie från att alla lärandesituationer ska inbegripa ett lekfullt arbetssätt, eftersom vår tanke är att barn lär sig när de känner att en aktivitet är lustfylld. Detta kan uppnås om pedagogen utgår från barns perspektiv genom att ta tillvara deras tankar, idéer och intressen i utformningen av verksamheten.

I läroplanen framkommer det att barns delaktighet och inflytande ska vara en stor del av verksamheten (Lpfö 98/16). Barn är viktiga informanter när det gäller forskning kring utbildning. Även små barn är kompetenta och kan förstå och uttrycka sina erfarenheter och åsikter (Broström, 2006). Barn har olika kompetenser och utifrån detta kan de ge information om den verksamhet de befinner sig i (Hundeide, 2010). Barn kan även ge oss information om förskolan ger dem de erfarenheter som förskollärare har ansvar för att ge utifrån förskolans läroplan. Utifrån detta blir det relevant att barns perspektiv alltid bör involveras när det gäller forskning kring läroplaner (Sommer, Pramling Samuelsson & Hundeide, 2010).

Detta examensarbete fokuserar på att undersöka barns perspektiv kring lek och lärande i förskolan. På vilket sätt speglas förskollärares uppdrag att integrera lek och lärande utifrån barns perspektiv? Vi vill fördjupa vår kunskap kring ämnet eftersom det är viktigt då forskning kring lek och lärande i förskolan oftast undersöks utifrån pedagogers perspektiv (Elkind, 2003).

Vi ser det som att barnen och deras röster är det viktigaste, barns perspektiv ska ligga till grund för förskolans verksamhet. Föreliggande studie uppmärksammar hur barn uppfattar

begreppen lek och lärande samt om och i så fall hur de beskriver samband mellan begreppen, detta genom att låta barn beskriva hur de tänker kring dessa fenomen. Studien kan bidra till förskollärarens möjligheter att reflektera kring hur de integrerar lek och lärande i verksamheten samt om detta synliggörs för barnen. Studien kan också bidra med kunskap kring hur barn tänker om lek, lärande och sambandet mellan begreppen samt inspirera andra till att göra undersökningar utifrån barns perspektiv.

1.1. Bakgrund

Förr ansågs lek och lärande vara två åtskilda begrepp. Lek har tidigare setts som barns egen aktivitet och deras naturliga sätt att agera i sin omvärld. Pedagogens ansvar i förhållande till barns lek har varit att stödja och att inte störa leken (Dahlberg & Lenç Taguchi, 1994). Barns lek sågs då inte som inkluderat i lärandeprocessen. Lärandet har istället förpassats till skolans värld och att "riktigt" lärande skedde organiserat, planerat och lärarlett. När förskolan år 1998 blev en del av utbildningssystemet kom nya utmaningar för pedagogerna (Lpfö 98). En av utmaningarna var att pedagogerna förväntades integrera lek och lärande i de dagliga aktiviteterna i förskolan. Tidigare ansågs lek i förskolan vara ett uttryck för barns handlingar och deras eget meningsskapande. Idag visar forskning att lek och lärande är begrepp som har många gemensamma drag. Glädje, kreativitet, meningsskapande och barns förmåga att kontrollera och utforma mål är alla dimensioner som är viktiga inom både lek och lärande (Pramling Samuelsson & Johansson, 2006). Leken är en viktig del av lärandeprocessen och enligt läroplanen framgår det att det är pedagogens ansvar att integrera lek och lärande i verksamheten (Lpfö 98/16).

Läroplanen belyser att leken är viktig för barns utveckling och lärande. Pedagoger ska använda leken för att främja varje barns utveckling och lärande och detta ska vara grunden för förskolans verksamhet. Genom leken stimuleras barnens inlevelse, fantasi, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande och även förmågan att samarbeta och lösa problem (Lpfö 98/16). Utifrån detta blir det tydligt att pedagoger har ett viktigt ansvar att integrera leken i lärandet och tvärtom, vi vill därför belysa lek och lärande ur barns perspektiv för att ta reda på om de uppfattar något samband mellan begreppen.

1.2. Syfte och frågeställningar

Det huvudsakliga syftet med undersökningen är att få mer kunskap om och djupare förståelse för hur barn uppfattar vad lek och lärande innebär i förskolans verksamhet. Studien uppmärksammar även om barn uppfattar samband mellan begreppen och i så fall på vilka sätt. Utifrån syftet formuleras följande frågeställningar:

- Hur beskriver barn lek?
- Hur beskriver barn lärande?
- Vilka samband uppfattar barn att det finns mellan lek och lärande?

2. Litteraturbakgrund

I litteraturbakgrunden presenteras tidigare forskning kopplat till ämnesområdet. Begreppen lek och lärande samt sambandet mellan dessa redovisas. Lek och lärande ur barns perspektiv presenteras. Avslutningsvis redogörs för barnperspektiv och barns perspektiv.

2.1. Lekens innebörd

Fröbel (1782-1852) var en av de första forskarna som framhävde lekens betydelse. Han beskriver lek som människans högsta uttrycksform när det gäller utveckling i barndomen. Leken ses som ett uttryck för barnets inre känslor- den är ren och spirituell, men kan även användas för att bearbeta tankar och upplevelser (Jensen & Harvard, 2009). En klassisk lek teori är rekreationsteorin som grundades av Lazarus (1824-1903). Teorin grundar sig på att lek ger återhämtning och stärker människan samt ger mer energi. En annan omfattande klassisk lek teori som är grundad av Groos (1861-1946) kallas för övningsteorin. Den innebär att barn leker för att träna på färdigheter som behövs inför vuxenlivet (Jensen & Harvard, 2009).

Forskarna har svårt att enas om en gemensam definition av lek. Fältet visar på tvetydighet i det att en del talar om lek som människans högsta aktivitetsform och omöjlig att förena med lärande, medan andra ser möjligheten till en integration av lek och lärande, det vill säga att det finns något som förenar begreppen (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014). Lindqvist (1989) menar att leken hör ihop med äventyret och sagan. Barns lek hör även ihop med barnets sätt att förhålla sig till sin omvärld och skapa mening i denna på ett lustfyllt sätt. Lindqvists studie visar hur barn och vuxna dramatiserar och genomlever olika teman grundade på sagor och berättelser. Men ”verkligheten” kan vara minst lika spännande att utgå från i leken som sagan. Det går inte att se någonting som antingen eller – lek som fantasi och lärande som verklighet eftersom sanningen är mer komplex (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2014). Lek är något som används för att skapa förståelse för sin omvärld. Barns meningsskapande i leken handlar framförallt om att hantera sina liv. När barn leker använder de språk, tankar, fantasi och kroppsliga uttryck (Johansson & Pramling Samuelsson 2007). Det är i leken som barn utvecklar sin fantasi, kreativitet och förmåga att samspela med andra. Den kultur som barn skapar i leken bygger på barns interaktion, på samlärande och delaktighet och det är

i leken som barn lär tillsammans och dessutom lär av varandra. Andra utvecklingsområden där barn lär och utvecklas är exempelvis det sociala området, det kognitiva området, det känslomässiga området samt språk och motorik (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014). Leken har från Frøbels tid och fram till idag spelat en viktig roll i arbetet med barnen.

2.2. Lärandets innebörd

Enligt Sommer (2005) har lärande skett genom utvecklingsstadier och mognad. Barnet har setts som generellt och att alla barn lär på ungefär samma sätt. I detta synsätt har barns olika erfarenheter och livsvärldar inte setts som något som påverkar barns utveckling och lärande. Tanken om att lärande sker genom utvecklingsstadier grundar sig i Piagets teori som innebär att den kognitiva utvecklingen står i fokus. Han menade att barn skulle kunna vissa saker vid en specifik ålder baserat på hjärnans utveckling. Piaget utgick från en aktivitetspedagogik där det individuella perspektivet stod i centrum på det sättet att barn tillägnar sig kunskaper genom egna handlingar. Barnet ska själv erövra kunskaper utan att pedagogen är involverad eftersom teorin utgår från det individuella och ser därmed inte att lärande kan ske genom samspel med andra (Elm Fristorp & Lindstrand, 2012).

Vygotskij beskriver lärande som ett socialt och kulturellt fenomen där ett stort fokus ligger på att lärande sker genom samspel med andra och utifrån den kulturella kontext en människa befinner sig i. Det som är avgörande för barns utveckling och lärande är interaktion. Den sociokulturella teorin framhåller att det avgörande för barns utveckling är vilka aktiviteter de inbegrips i, och inte deras individuella tankeförmåga (Strandberg, 2006). Inom den sociokulturella teorin talar Vygotskij om den proximala utvecklingszonen, vilket handlar om det barnet ännu inte kan, men kan lära sig i samspel med andra barn eller vuxna (Persson & Wiklund, 2008). Teorin utgår från fyra aktiviteter som leder till utveckling och lärande vilka är sociala, medierade, situerade och kreativa aktiviteter. De sociala aktiviteterna handlar om att lära sig tillsammans med andra. Människors kompetenser utvecklas alltså genom samspel med andra människor. De medierade aktiviteterna inbegriper att människor använder sig av hjälpmedel, verktyg och tecken som ger oss hjälp vid problemlösning. Situerade aktiviteter handlar om miljöns och kulturens betydelse för lärande. Kreativa aktiviteter inbegriper att människan prövar och övar det den ännu inte kan samt överskrider givna gränser (Strandberg, 2006).

Mårdsjö Olsson (2010) framhäver vikten av lärarens strategier för att lärande ska kunna ske och uppnå god kvalitet. Hundeide (2006) menar att barn behöver stöd i sitt lärande och att det är det sociala samspelet som är avgörande för barns utveckling och lärande.

Pramling (1994) framhåller att lärande har att göra med barnets relation till omvärlden. Barnets utveckling och lärande måste betraktas utifrån de erfarenheter som barnet har. Forskaren belyser att lärande har sin grund i den sociala och kulturella praktiken som barnet ingår i. Lärande ses som en kollektiv och social verksamhet snarare än en individuell. Idag framhålls ofta lust och engagemang både som villkor för lärande och som lärandets drag (Johansson & Pramling Samuelsson 2007).

2.3. Samband mellan lek och lärande

Lekens och lärandets samband har som tidigare nämnts framhävts ända sedan Frøbels tid. Redan då betonades att leken var den centrala vägen för att kunna lära sig någonting. Även Rousseau (1717-1778) belyste detta och menade att allt lärande ska utgå från lek (Jensen & Harvard, 2009).

I Johansson & Pramling Samuelssons (2007) studie framhålls att barn lär sig bäst när de fångas av något som gör dem engagerade och när de får känslan att världen runtomkring upphör. Barnet är koncentrerat på något som det vill lösa eller veta mer om. Med denna definition blir också lekens värld en källa till lärande.

Enligt Johansson & Pramling Samuelsson (2007) är lek och lärande begrepp som inte går att skilja åt i barns värld. I förskolans uppdrag ingår det att pedagoger har ett synsätt där lek och lärande är varandras förutsättningar eftersom barn är lärande och lekande individer redan från födseln och försöker hela tiden söka förståelse i sin omvärld.

Lek kan exempelvis vara att leka skola och där läsning och skrivning kan vara ett centralt innehåll. Barn kan också leka affär och då är räknandet ett annat innehåll. På detta sätt inbegriper dessa aktiviteter både lek och lärande (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2014). Pramling Samuelsson (1999) belyser barns perspektiv och menar att barn skapar förståelse för sig själva och sin omvärld i både lek och lärande. Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson (2003) beskriver leken som social, symbolisk, fri, spontan, lustfylld, engagerande samt att processen är viktigare än produkten. Författarna menar att alla dessa begrepp går att tillämpas på lärande, om pedagoger utgår från tanken

om ett lustfyllt lärande. Utifrån den traditionella synen på lärande har det färdiga resultatet, alltså det mätbara beviset på vad barnen lärt sig varit viktigare än vad som sker under processens gång. I den nuvarande läroplanen framhålls istället vikten av ett livslångt lärande som utgår från att ge barn nya erfarenheter (Lpfö 98/16). Pedagoger har ansvar för att synliggöra lärandet för barnen, genom *metakognitiva samtal*. Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson (2014) menar att metakognition innebär att barnen medvetandegörs kring sitt eget tänkande. Om ett barn exempelvis löser ett pussel har barnet löst ett kognitivt problem. För att det sedan ska kunna gå över till metakognition så ska barnet kunna reflektera över hur hen gick tillväga för att lösa problemet. Det innebär alltså att kunna tänka kring sitt eget tänkande.

2.4. Lek och lärande ur barns perspektiv

Johansson & Pramling Samuelssons (2007) studie kring barns syn på lek och lärande visar att barn i förskolan kopplar lek till deras egen praktik medan de ser lärande som ett begrepp kopplat till skolans värld. Barnen framhåller lek begreppet som kopplat till det sociala samspelet men nämner det aldrig som kopplat till lärande. Skolbarnen har däremot en annan syn på lek och lärande och kan se begreppen som en helhet kring situationer i deras vardag.

Pyle & Alaca (2016) har forskat kring förskolebarns perspektiv på sambandet mellan lek och lärande samt huruvida deras uppfattningar är kopplade till de olika lekar som observerats i deras miljö. Resultatet visar att barns förståelse för sambandet mellan lek och lärande är relaterat till pedagogens närvaro i lek och de olika lekmiljöer som finns i deras förskola. I fem av rummen anses det att det finns en rik lekmiljö och bra resurser. Barn i denna miljö ser lek och lärande som kopplade till varandra och något som kan uppstå samtidigt. I de övriga fem rummen finns inte lika rik lekmiljö och den fria leken är mest framträdande. Dessa barn ser lek och lärande som olika aktiviteter som uppstår vid olika tillfällen. Sammanfattningsvis visar denna studie att en rik lekmiljö bidrar till att barn kan se samband mellan lek och lärande. Även att pedagogen har en viktig roll i att synliggöra samband mellan lek och lärande i den fria leken.

Syftet med Pramling Samuelsson & Johanssons (2006) observationsstudie är att få syn på och förstå om lek och lärande kan integreras i varandra och hur detta kommer till uttryck i samspel mellan barn och pedagoger. Observationer görs på två förskolor i samband med

måltider respektive fri lek. Resultatet visar att både lek och lärande finns i båda situationerna. Uppmuntran, imitation, kommunikation, glädje, kreativitet och meningsskapande observeras i samspel mellan barn och pedagoger. Studien synliggör vikten av pedagogens roll när det gäller interaktionen i leken och lärandet. Lek och lärande är två dimensioner som stimulerar varandra och kan ses som en enhet som är en del av barns upplevelser och som hjälper dem att skapa en förståelse för sin omvärld i ett livslångt lärande.

Det finns en debatt kring om och hur barn lär genom lek och en föreställning om att barn inte förstår sitt eget lärande. Utifrån detta påstående menar forskarna att små barns perspektiv sällan synliggörs i debatten och forskningen. I förhållande till detta genomför forskarna intervjuer med barn i förskolan, för att synliggöra deras perspektiv kring om barnen såg sitt lärande i leken. Resultatet visar att barn, även i förskoleåldern kan se sitt eget lärande i leken (Colliver & Fleers, 2016).

Wus (2015) forskning kring barns perspektiv på sambandet mellan lek och lärande på förskolor i Hong Kong och Tyskland visar att barnen i Hong Kong främst kopplar förskolan till akademiska lärande aktiviteter, separerat från leken. De tyska barnen kopplar förskolan främst till lek aktiviteter men kan se relationen mellan lek och lärande då de associerade att lära sig något med lek. Studien belyser att barns perspektiv kring lek och lärande bör tas tillvara genom att förespråka en lekbaserad pedagogik eller att integrera mer inlärningsmoment i en lekbaserad läroplan. Barnen påverkas av det synsätt på lek och lärande som finns i respektive land då Kina har en mer akademiskt inriktad förskola och Tyskland har en läroplan som är mer lik den svenska.

Syftet med Howes (2016) studie är att få syn på barns perspektiv på lek i årskurs ett. Empirin består av barns fotografier, konversationer och teckningar men även genom observationer av föräldrar och pedagoger. Resultatet visar att barn värdesätter den fria leken där de kan utveckla olika förmågor, sina intressen, utveckla sociala relationer samt ha roligt och koppla av. Tidigare studier visar att om barn inte får tillräckligt med tid för fri lek, påverkar det deras attityder negativt när det gäller fortsatt utbildning.

2.5. Barnperspektiv och barns perspektiv

Begreppet *barnperspektiv* betyder att barnet är i fokus och det studeras vilka effekter för barn som följer av politiska förändringar. Det är forskning om barn och hur barn kan

förstås på ett bättre sätt. Barnperspektiv kan alltså handla om vilken plats barn ges i vårt samhälle och att anlägga ett sådant perspektiv kan betyda att barns röster är i fokus och att de tolkas som uttryck för ett diskursivt sammanhang. Barnperspektivet utgörs alltså inte bara av barnets röst utan också av analyser där barn är i fokus (Halldén, 2007).

Barns perspektiv medför alltid en tolkning av vuxna. Barnkonventionen (UNICEF, 2009) har gjort det självklart att barn ska få möjlighet att uttrycka sina åsikter och sin förståelse kring olika företeelser. Barns perspektiv framträder på det sättet att varje barn ska få sin röst hörd och få möjlighet till att uttrycka sig i alla frågor som involverar barnet. Det framkommer även att barnets intresse ska vara det primära och att barnets åsikter ska respekteras (UNICEF, 2009).

I nutida forskning och i förskolans praktik framhävs barns rätt att få uttrycka sina uppfattningar och erfarenheter (Johansson & Pramling Samuelsson 2007). Begreppet barns perspektiv innebär att fånga en kultur som är barnets. Barns perspektiv innebär också alltid att barn själva har lämnat sitt bidrag och att barns perspektiv och olika erfarenheter används som en resurs i lärande (Halldén, 2007).

Barns perspektiv har stor betydelse för utformningen av förskolans verksamhet. Detta blir tydligt i läroplanen som framhåller att barns behov och intressen ska ligga till grund för utformningen av verksamheten. Det lyfts även fram att barn bör få möjlighet till att uttrycka sina tankar och åsikter och på så sätt påverka sin situation (Lpfö 98/16)

Barns perspektiv utgår sammanfattningsvis från att barns erfarenheter och uppfattningar ska respekteras samt att barnets bästa ska vara i fokus. Detta synsätt leder oss till utvecklingspedagogiken som kommer att presenteras i följande avsnitt.

3. Teoretisk utgångspunkt

I denna del presenteras den utvecklingspedagogiska teorin, som ligger till grund för denna studie. Centrala begrepp inom teorin som erfarende, variation, metakognitivt lärande, lärandets objekt och lärandets akt kommer att synliggöras.

3.1. Utvecklingspedagogisk teori

Syftet med denna studie är att få mer kunskap om och djupare förståelse för hur barn uppfattar vad lek och lärande innebär i förskolans verksamhet. Utifrån syftet blev det

relevant för oss att utgå från den utvecklingspedagogiska teorin eftersom den utgår från barns perspektiv och deras erfarenheter samt en variation av sätt att tänka.

Ur barns perspektiv är världen en helhet som de är nyfikna på att utforska. Världen är alltså inte indelad i olika ämnen eller fenomen. Ett antagande inom utvecklingspedagogisk teori är att barn erfar världen i en helhet som sedan förändras och urskiljs för att därefter integreras till en ny kunskap. Olika aspekter urskiljs alltså för att sedan utveckla en ny och förändrad förståelse. En annan utgångspunkt inom teorin är att den utgår från barns perspektiv på det sättet att barns erfärande och meningsskapande bör vara utgångspunkt. Barnet ska i någon form ge uttryck för sitt eget perspektiv även om detta alltid är tolkningsbart ur vuxnas perspektiv (Johansson & Pramling Samuelsson, 2007).

Mårdsjö Olsson (2010) framhäver att utvecklingspedagogiken har fått stort genomslag i de svenska förskolorna. Trots detta finns det skillnader i hur förskolor omsätter den utvecklingspedagogiska teorin i praktiken. Mårdsjö Olsson (2010) framhäver även att forskning visar att förskollärare har ett förhållningssätt som innebär att utgå från barns tidigare erfarenheter. Detta synsätt stämmer även överens med förskolans läroplan (Lpfö 98/16).

Denna studie utgår från en utvecklingspedagogisk teori där fokus ligger på barns perspektiv. Lek och lärande ses som oskiljbara och utgår från ett synsätt om det lekande lärande barnet. Barn ses som aktiva och kompetenta individer som skapar mening i sina egna liv. Grunden i denna teori ligger i att ta reda på barns meningsskapande och förståelse för ett särskilt lärandefenomen. Det utgörs även av att undersöka barns olika sätt att uppfatta olika fenomen samt att synliggöra variationen i barns sätt att tänka. Det handlar om att få barn att dela med sig av sin erfarenhetsvärld (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014).

Begreppet *erfarande* innebär enligt teorin att se, uppfatta, förstå eller urskilja något. Att förhålla sig till utvecklingspedagogiken innebär att vi som forskare har ett intresserat och tillåtande förhållningssätt samt en vilja om att närma oss barns perspektiv. Barn bör ges möjlighet att reflektera och få känna att det är deras tankar och åsikter som är viktiga och inte ett förutbestämt svar. Utvecklingspedagogiken utgår därför från öppna frågor.

Johansson & Pramling Samuelsson (2007) framhåller att *variation* är en central del i utvecklingspedagogiken både när det gäller lek och lärande. Variation innebär att ge barn

möjlighet att urskilja och för att barn ska kunna urskilja ett fenomen behöver variation ges. Om ett barn exempelvis ska kunna urskilja färgen blå måste barnet ha upplevt en variation av färger och kontrast mot det som inte är färgen blå för att kunna förstå vad begreppet blå innebär.

Inom utvecklingspedagogiken är även *metakognitivt lärande* en del, detta innebär att få reflektera kring sitt eget tänkande. Forskaren bör göra barn medvetna om sitt eget tänkande. Metakognition handlar alltså om att tänka kring sitt eget tänkande och att synliggöra lärande för barn (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014).

Lärandets objekt och lärandets akt är centrala begrepp inom utvecklingspedagogiken. *Lärandets objekt* handlar om barns kunnande, vad barn bör lära sig. För att barn ska kunna få kunskap om omvärlden bör pedagoger belysa olika aspekter av ett lärandefenomen för att göra det osynliga synligt. *Lärandets akt* handlar om hur barn lär sig och utifrån utvecklingspedagogiken lär barn på enormt många olika sätt. Som pedagog gäller det att frambringa och uppfånga situationer där barn kan stimuleras till att reflektera och att ta tillvara barns mångfald av tankar och idéer.

4. Metod

I denna del presenteras studiens tillvägagångssätt. Inledningsvis beskrivs val av metod och varför just denna metod valdes. Därefter beskrivs val av intervju samt urval, genomförande, bearbetning och analys. Slutligen diskuteras begreppen tillförlitlighet, trovärdighet och etiska ställningstagande.

4.1. Kvalitativ metod

Eftersom vi har varit intresserade av att komma nära varje barns individuella uppfattning och perspektiv kring lek och lärande blev det relevant att denna studie utgår från en kvalitativ metod då den inbegriper att forskaren strävar efter att komma nära sina informanter. Enligt Denscombe (2009) utgår kvalitativ forskning från talade eller skrivna ord men kan även utgå från observation. Metoden utgörs även oftast av intervjuer med öppna frågor. Kvalitativ metod inbegriper forskningsstrategier som fenomenologi, etnografi och grundad teori. Kvalitativa studier fokuserar på det subjektiva och specifikt mänskliga och strävar efter att komma nära sina informanter. Det kvalitativa

forsknings sättet valdes eftersom datamaterialet och analysen har sin förankring i den sociala tillvarons villkor. Datamaterialet kan på så sätt bli rikt och detaljerat samt att det finns möjlighet till alternativa förklaringar, eftersom den bygger på forskarens tolkningsskicklighet (Denscombe, 2009). Fokus ligger på barns perspektiv vilket gör det viktigt att varje barn får tid till att berätta, förklara och ge en bild av just sina individuella uppfattningar kring lek och lärande i förskolan. Detta är också en anledning till varför kvalitativ metod passar denna studie då den utgår från individens perspektiv på olika fenomen.

I en kvalitativ forskningsfråga anses det att kunskap skapas i historiska och sociala kontexter och att världen är subjektiv. Detta innebär dock inte att forskaren kan skriva och tycka som hen vill utan det subjektiva handlar om att kunna ta studieobjektens/informanternas perspektiv (Denscombe, 2009). Utifrån detta ställde vår kvalitativa metod kravet på oss som forskare att vi förhöll oss objektivt under intervjuerna och inte ställde ledande frågor. Istället låg fokus på öppna frågor för att barnen skulle få möjlighet att ge uttryck för just sina uppfattningar. Öppna frågor innebär att det inte finns ett rätt eller fel svar utan flera möjliga svar (Elfström, 2008). Forskaren är redskapet i kvalitativ forskning och beroende på hur denne ser på något blir svaren annorlunda utifrån ett teoretiskt antagande. Metoden ställde därför kravet på oss som forskare att kunna tolka resultatet utifrån olika synvinklar samt att försöka förhålla oss så objektiva som möjligt.

4.2. Gruppintervjuer

Utifrån studiens syfte och frågeställningar valdes semistrukturerade gruppintervjuer vilka kännetecknas av att forskaren har förberedda intervjufrågor men är öppen och flexibel och låter informanten utveckla sina tankar och åsikter kring ämnesområdet. Forskaren anpassar sina följdfrågor utifrån informantens svar (Denscombe, 2009). Gruppintervjuer valdes eftersom våra tidigare erfarenheter av intervjuer uppmärksammat oss på att barn känner sig mer trygga och avslappnade när de intervjuas tillsammans med fler barn och får öppna frågor, vilket även Doverborg & Pramling Samuelsson (2012) framhåller. Gruppintervjuer bygger på en gruppdynamik som ger deltagarna möjlighet att lyssna till varandras tankar och åsikter. Gruppintervjun främjar deltagarnas förmåga till att känna delaktighet, uttrycka sina åsikter och reflektera över andra deltagares synpunkter (Denscombe, 2009). Eftersom studien är kvalitativ anläggs även en kvalitativ ansats kring gruppintervjun. Ambitionen med gruppintervjun har varit att få igång en diskussion

mellan barnen där de kan ta del av varandras tankar och åsikter som kan leda till nya insikter och ge ny kunskap eftersom de får höra andra barns perspektiv kring lek och lärande i förskolan. Doverborg & Pramling Samuelsson (2012) framhåller att en gruppintervju bidrar till nya frågor och funderingar hos barnen samt att de blir medvetna om de olika sätten att tänka inom gruppen. De får ta del av andra barns reflektioner och tankar vilket kan leda till en ny förståelse hos barnen.

4.3. Barnintervjuer

Om forskare vill ta reda på hur barn förstår ett fenomen, behöver barnen ges förutsättningar att reflektera och ge uttryck för sina tankar och idéer. Forskare bör tänka på att undvika slutna frågor och kan med fördel be barnet berätta något som utgångspunkt för samtalet. Vid intervjuer med barn är det viktigt att utgå från en dialog. En dialog får oftast barnen mer villiga till att samtala öppet om sina tankar (Doverberg & Pramling Samuelsson 2012). Utifrån detta har det varit viktigt för oss att utgå från öppna frågor. Barnen fick information om att det inte fanns något rätt eller fel svar utan att alla tankar var lika mycket värda. Enligt Doverberg & Pramling Samuelsson (2012) blir intervjun mindre bra om forskaren saknar tidigare relation till barnen. Finns däremot en god relation till barnen leder detta till att de blir mer öppna i sina tankar och funderingar. Därför valdes en barngrupp som vi hade en tidigare relation till, vilket sannolikt bidrog till att barnen öppnade upp sig och delade med sig av sina tankar.

4.4. Urval

Forskare bör välja personer som är lättillgängliga och öppna för studien (Denscombe, 2009). Den begränsade tidsramen bidrog till att vi valde en förskola i närområdet där vi tidigare vikarierat och pedagogerna gett samtycke till studien. Denscombe (2009) menar att god forskning inte bör utgå från studieobjekt som är lättast att nå. Istället bör forskaren använda sig av studieobjekt som är relevanta för ämnet och forskningen. Detta har funnits i åtanke och vår bedömning är att detta inte har påverkat vårt resultat då våra informanter är relevanta för ämnet och studien. I denna kvalitativa studie genomfördes två gruppintervjuer med fyra barn i varje grupp som alla var fem till sex år gamla, på en förskola i södra Sverige. Målet var att barnen skulle känna sig trygga med oss vid intervjutillfällena och därför sågs det som positivt att ha en tidigare relation till barnen, vilket även styrks av Doverborg & Pramling Samuelsson (2012).

4.5. Genomförande

Nitton missivbrev delades ut (se bilaga 1) till barn och föräldrar på en avdelning där barn i fem till sexårsåldern går. Av de nitton missivbrev som delades ut samlades elva stycken in. Därefter valdes åtta barn ut till att medverka i studien slumpmässigt.

Arbetet inleddes med en pilotundersökning för att testa valda intervjufrågor i grupp med två barn som var fyra respektive sex år gamla. Pilotundersökningen visade att båda barnen förstod och gav svar på frågorna som ställdes. Därför utgick vi från samma frågor vid genomförandet av studien. Som grund för intervjuerna formulerades ett frågeformulär med sex huvudfrågor kring lek och lärande i förskolan. Frågorna var utformade för att ge svar på våra huvudfrågor kring hur barn beskriver lek respektive lärande samt hur barnen uppfattar sambandet mellan lek och lärande i förskolan (se bilaga 2).

Empirin samlades in via ljudinspelning som sedan transkriberades. Strategin under intervjutillfällena var att en av oss fungerade som samtalsledare. Detta innebar att samtalsledaren ställde frågor till barnen med syfte att skapa en diskussion mellan barnen kring frågorna om lek och lärande i förskolan. Samtalsledaren lyssnade sedan på barnens diskussion samt ställde följdfrågor för att rikta barnens uppmärksamhet mot fokusområdet. Medan samtalsledaren intervjuade barnen dokumenterade den andra av oss samtalet med hjälp av ljudinspelning på en smartphone, med hjälp av applikationen ”Diktafon” med syfte att få så bra ljudkvalité som möjligt.

Två gruppintervjuer genomfördes med fyra barn i respektive grupp. Intervjuerna genomfördes under samma dag och var cirka femton minuter långa. Ambitionen var att barnen skulle känna sig så trygga som möjligt och därför intervjuades dem i deras naturliga miljö i deras samlingsrum på förskolan. Intervjuerna genomfördes på avdelningens samlingsmatta och började med en fruktstund och ett vardagligt samtal för att inge en avslappnad stämning. Barnen tillfrågades sedan om det var okej att dem var med på intervjun och informerades om att deras röster spelades in. Barnen fick även information om att de fick lov att avbryta intervjun när som helst. Varje fråga skrevs upp på ett A-4 papper för att sedan läggas ut på golvet. Därefter fick varje barn möjlighet att välja en fråga som samtalsledaren sedan läste upp, för att inleda en diskussion kring lek och lärande med barnen.

4.6. Bearbetning av data

Underlaget för vår studie utgår från de semistrukturerade gruppintervjuerna som genomförts. När all empiri samlats in började vi med att lyssna på intervjuerna för att sedan transkribera materialet noggrant. Därefter lyssnade vi på intervjuerna åter igen och jämförde med transkriberingen för att vara säkra på att den blivit korrekt skriven. Med utgångspunkt i syfte och forskningsfrågor inledde vi med att sortera det väsentliga för vår studie. Det här arbetet innebar att vi sorterade bort det som inte var relevant fråga för fråga, exempelvis saker barnen sa som gick utanför ramen för vårt ämnesområde. Därefter sammanfattade vi varje svar på frågorna. Vi markerade barnens svar utifrån kodning med olika färger, för att lättare kunna hitta mönster i hur de svarade. Utifrån de olika färgerna bildades mönster som därefter utgjorde våra kategorier i resultatet. Kategorierna placerades under tre huvudrubriker vilka blev lek ur barns perspektiv, lärande ur barns perspektiv och samband mellan lek och lärande ur barns perspektiv. Vår analysmetod tar utgångspunkt i den formella tolkningsprocessen som inbegriper fyra olika steg. Det första steget är att koda data, som kan innebära att olika märkningar i materialet görs med exempelvis namn, initialer eller siffror. Nästa steg är att kategorisera dessa koder för att sedan identifiera teman och samband bland koder och kategorier. Sista steget innebär att komma fram till en slutsats och vissa generella uttalanden (Denscombe, 2009).

4.7. Tillförlitlighet

Tillförlitlighet innebär att forskningsinstrumentet ska kunna ge samma resultat oavsett vem som genomför forskningen. I en kvalitativ studie är forskaren själv en del av forskningsinstrumentet. Detta innebär att forskaren behöver göra en tydlig presentation av metoder och analys där forskaren i detalj beskriver studiens tillvägagångssätt och resultat (Denscombe, 2009). Utifrån detta beskrivs tillvägagångssättet i vår studie noggrant. En annan forskare skulle kunna upprepa vår studie, men vi kan dock inte garantera samma resultat då vår studie är småskalig samt att resultatet utgår från individers uppfattningar där det alltid finns en variation av svar utifrån individens erfarenheter och uppfattningar. Eftersom vi har genomfört intervjuer har vi som forskare varit en del av mätinstrumentet vilket alltid medför subjektivitet eftersom kvalitativ forskning alltid präglas av en subjektiv tolkningsprocess (Denscombe, 2009). Vår ambition har varit att förhålla oss objektivt till barnens svar och inte påverka dem i någon riktning.

4.8. Trovärdighet

Trovärdighet handlar om i vilken mån forskarens data är noggrann och korrekt. Inom kvalitativ forskning kan ingen garanti ges på att data är exakt men forskaren kan visa att data har producerats och kontrollerats i enlighet med praktiken (Denscombe, 2009). För att uppnå god trovärdighet i vår studie handlade det om att få fram hur barnen tänkte kring lek och lärande eftersom det var deras verklighet kring ämnet. Vi kan därför inte generalisera barnens svar och slutsatserna gäller endast de åtta barn som deltog i studien. Vi anser att vår metod är relevant för att besvara syftet eftersom vi är intresserade av hur barn tänker kring lek och lärande i förskolan.

4.9. Etiska ställningstaganden

Forskare ska vara etiska och vid insamlingen av data, i analysprocessen och vid publiceringen av sina fynd förväntas de respektera deltagarnas rättigheter och värdighet. Forskaren ska undvika att deltagarna lider någon skada genom att medverka i forskningsprojektet. Det innebär också att arbeta på ett sätt som är ärligt och som respekterar deltagarnas integritet. Det finns olika principer inom forskningsetiken och några av dessa är att skydda deltagarnas intressen. Forskare ska även undvika falska förespeglningar och oriktiga framställningar samt att deltagarna alltid måste ges informerat samtycke (Denscombe, 2009). Enligt Johansson (2003) är det viktigt att barn respekteras och att deras integritet inte kränks, vilket innebär att vara lyhörd och ta hänsyn till barnen både när data samlas in och när studien sammanställs och publiceras. När en studie genomförs har forskaren ansvar för att barns integritet och barns perspektiv kommer till uttryck. För att barnen ska känna att forskaren är intresserad av deras perspektiv är det viktigt att visa engagemang och ha en öppen inställning där barnens svar på frågor inte värderas. När intervjuer med barn genomförs bör man ta hänsyn till att samtalet ska ske på barnens villkor, även fast forskaren har ett speciellt fokus.

Innan vi påbörjade vår forskning lämnade vi ut ett missivbrev där föräldrarna till barnen informerades om studien och dess syfte samt att de gav skriftligt samtycke till att deras barn fick vara med i studien. De efterfrågades även om godkännande till att deras barns röster fick spelas in. Tanken från början var att videofilma intervjuerna eftersom vi ansåg att en bättre helhetsbild av samtalet skulle kunna skildras. Detta valdes dock bort efter diskussion utifrån etiska ställningstaganden kring barns integritet. Sett utifrån våra

tidigare erfarenheter anser vi att barn kan känna sig obekväma vid videoinspelning. Detta diskuterar Johansson (2003) som menar att en kamera kan upplevas integritetskränkande för barn. I missivbrevet framkom det att barnens medverkan skulle hanteras konfidentiellt. Föräldrarna fick även information kring att ljudinspelningsmaterialet skulle raderas efter genomförandet av examensarbetet. Vidare har vi vid intervjutillfällena frågat barnen om de ville vara med för att värna om deras integritet. De fick reda på att det var frivilligt att delta. Vi frågade även barnen om det var okej för dem att vi spelade in deras röster samt om det var okej att de medverkade i vår studie. Barnen fick möjlighet att avbryta intervjun om de inte ville delta. För att inte kränka barnen fokuserade vi på frågor som endast handlade om lek och lärande och vi undvek helt att ställa personliga frågor som skulle kunna vara känsliga för barnen. Vi var lyhörda och ställde öppna frågor till barnen för att få dem att känna sig trygga och respekterade men också för att barnen skulle känna att allas åsikter var lika mycket värda och att det inte fanns något rätt eller fel svar.

4.9.1. Metoddiskussion

De semistrukturerade gruppintervjuerna bidrog till att respondenterna fick möjlighet att uttrycka sina tankar och åsikter fritt eftersom intervjufrågorna var i huvudsak öppna. Frågorna som ställdes bidrog till att besvara studiens syfte och kändes därmed relevanta. Något som uppmärksammades efter genomförandet av intervjuerna var att samtalsledaren kunde ställt fler följdfrågor så att respondenterna hade kunnat utveckla sina tankar ytterligare samt att samtalsledaren med fördel hade kunnat ge deltagarna mer tid till att svara på frågorna, vilket hade kunnat medföra ett rikare material. Vid utformningen av intervjufrågorna gjordes ett medvetet val att i början inte leda in barnen på något samband mellan lek och lärande. Begreppen diskuterades först var för sig för att i slutet fråga barnen om de kunde uppfatta något samband mellan begreppen. Vi är medvetna om att frågan blev aningen ledande men såg dock att barnen beskrev samband mellan lek och lärande redan i början av båda intervjuerna då samtalsledaren bad barnen berätta om begreppen var för sig.

Gruppintervjuerna bidrog till en avslappnad stämning i gruppen och medförde känslan av en dialog snarare än ett förhör. Dock är vi medvetna om att en gruppintervju kan medföra att respondenterna påverkas av varandra och möjligen ändrar åsikt efter de andra respondenternas svar.

5. Resultat

I denna del presenteras resultatet av studien. Följande kategorier kommer att behandlas i detta avsnitt; lek ur barns perspektiv, lärande ur barns perspektiv och samband mellan lek och lärande ur barns perspektiv. Kategorierna valdes utifrån studiens syfte och frågeställningar. För att kunna konkretisera vårt resultat kommer barns citat att finnas med. Respondenterna i studien benämns som Maja, Wilma, Sebastian, Oskar, Emil, Casper, Saga och Emilia och intervjuaren benämns som I. Citaten är numrerade för att med fördel underlätta för läsaren i kommande analysdel där hänvisning till citaten ges.

5.1. Lek ur barns perspektiv

Resultatet av gruppintervjuer med barn visar att de associerade leken till att det är något lustfyllt, där man använder sin fantasi. När barnen pratade om fantasifulla lekar nämnde de mamma pappa barn, teater och krigslek. Barnen framhåller att de känner sig glada och har roligt när de leker samt att de älskar att leka. I följande citat synliggörs den lustfyllda och fantasifulla leken:

Emilia: Asså leka är när man tycker något är roligt, som man gör, och då så leker man med sina vänner och så säger en lek vad man ska leka, och man får hitta på eller säga några som finns och vi hitta på pussmonster (citat 1)

Barnen framhåller vikten av samspel i lek då de definierar leken som något där man är med sina vänner. Utifrån barnens svar framkommer det även att en viktig del av leken är att alla ska få vara med. I följande citat synliggörs en dialog mellan barn och intervjuare där vikten av samhörighet i lek framkommer:

I: Men Sebastian, berätta för mig, vad är lek för någonting?

Sebastian: Också att man får va med (citat 2)

Barnens svar visar att de till stor del associerar leken till motoriska lekar utomhus såsom kurragömma, kull, fotboll, springa samt räven och kycklingen. I följande dialog mellan barn och intervjuare framkommer rörelse som en del av leken:

I: Kan ni berätta vad lek är för något?

Emil: Att man kan springa och gömma sig och så

I: Mm, kurragömma är en lek

Casper: Tagen

I: Ta'n ja, någonting mer? Vad är lek för någonting?

Maja: Räven och kycklingen (citat 3)

5.2. Lärande ur barns perspektiv

När det gäller lärande ur barns perspektiv visar resultatet att barnen relaterar lärande till något lustfyllt där de känner sig tillfreds med sig själv. Detta framhävs i följande citat:

I: Om du lär dig någonting nytt, om du lär dig att simma till exempel, hur känns det då?

Emil: Tänk att det känns liksom bra

I: Jag tänkte på en till sak, ni sa hur ni kände när ni lekte, hur känner ni er när ni lär er?

Wilma: Det är ganska roligt (citat 4)

När barnen berättar vad lärande är, beskriver de det som något de måste träna på och något som kan vara svårt. För barnen innebär det även att lära sig saker man tidigare inte kunnat. Detta konkretiseras i följande citat:

I: Berätta för mig, vad är lärande?

Emilia: Att man tränar på något

Oskar: Att man lär sig saker som man inte kunde innan (citat 5)

Under intervjuerna beskrivs några olika kategorier kring barnens definition av lärande vilka är språkutveckling, grovmotorik, finmotorik, samspel samt normer och värden.

När det gäller språkutveckling nämns mycket kring skriftspråk såsom att lära sig läsa och skriva, många barn belyser det som viktigt att lära sig att skriva sitt namn. I följande citat synliggörs synen på språkutveckling som en del av lärande:

I: Berätta för mig, vad är lärande

Saga: Att man kan lära sig att läsa bok

I: Något mer ni tänker på om man ska berätta vad lärande är?

Sebastian: Och jag vet, att rita bokstäver

Maja: Jag har lärt mig att läsa

Emil: Och jag kan redan skriva mitt namn (citat 6)

Barnen relaterar även lärande till grovmotoriska men även finmotoriska aktiviteter som exempelvis att dansa, simma, klättra, hoppa, dyka och springa. Finmotoriska aktiviteter som nämns är att snurra ”beyblade” samt att tillverka burar. Följande citat belyser detta:

Sebastian: En gång när jag var fem år, då tyckte jag det var läskigt, och sen provade jag att klättra, och sen kunde jag komma på toppen

Oskar: Jag kunde inte klättra på rutschkanan men nu kan jag det

I: Ni har lärt er klättra och åka rutschkana på förskolan?

Wilma: Jag har lärt mig att stå helt stilla på rutschkanan, utan strumpor och utan att ramla ner

I: Är det något mer ni lär er på förskolan?

Casper: Jag har lärt mig att hoppa från den stora kanonen och falla och hoppa

Saga: Att kunna göra en bur (citat 7)

Utifrån barnens perspektiv beskrivs vikten av samspel vid lärande. Barnen framhåller att de lär sig av varandra och med varandra. Här berättar Emilia:

I: Vad tänker ni på när ni hör ordet lärande?

Emilia: Lära varandra (citat 8)

Den sista kategorin som barnen belyser när de beskriver lärande handlar om normer och värden. Barnen anser att de bör lära sig att vara en bra kompis som inte slåss och sparkas. Detta belyses i följande citat:

I: Vad lär ni er här på förskolan?

Saga: Att man inte ska slåss

I: Ja, något mer ni har lärt er på förskolan?

Emil: Och att man ska inte sparka på glas och sånt (citat 9)

5.3. Samband mellan lek och lärande ur barns perspektiv

Resultat visar att barnen kan uppfatta samband mellan lek och lärande. Utifrån barnens svar framkommer det att lärande kan involveras i leken, då de beskriver olika exempel på när de leker och lär sig samtidigt. Dessa aktiviteter är främst kopplade till grovmotoriska lekar, vilket belyses i följande dialog:

I: Vad lär ni er när ni leker?

Maja: Att när man leker kurrögömma så lär jag mig att hitta människor

I: Ja absolut, något mer du kan lära dig när du leker?

Maja: Alltså i tjuv och polis brukar jag lära mig vad poliser gör!

I: Så man kan leka och lära sig samtidigt?

Casper: Och man kan lära sig och springa och klättra upp på berg (citat 10)

Resultatet visar även att barnen kopplar lärande i leken till så kallade lekregler. De nämner främst saker de lär sig i leken kopplade till normer. Barnen beskriver det som viktigt att följa lekens regler. Detta konkretiseras i följande dialog:

I: Emil, vad lär du dig när du leker?

Emil: Att göra rätt

I: Att göra rätt? Hur tänker du då?

Emil: Att göra rätt från reglerna

I: Är det något mer ni lär er när ni leker?

Sebastian: Att inte boxas och någon slår sig jättehårt och att man inte ska slå nån i ögat med nån pinne som man blir blind (citat 11)

Barnen ser som tidigare nämnts samband mellan lek och lärande. De kan dock inte se lek och lärande som samma fenomen. Detta synliggörs i följande citat:

I: Kan leka och lära vara samma sak?

Oskar: Nej

I: Wilma, vad tycker du?

Wilma: Vet inte (citat 12)

Sammanfattningsvis framhåller denna studie att barn i förskolan främst beskriver lek som något lustfyllt där fantasin används. Samspel och grovmotoriska aktiviteter utomhus belyses även som viktiga aspekter i leken. Lärandet beskrivs som något lustfyllt men även

som något som kan vara svårt och därför kräver träning. För barnen innebär det även att lära sig saker som de tidigare inte kunnat. Lärande relateras till grovmotoriska aktiviteter, språkutveckling, finmotorik, samspel samt normer och värden.

Barnen ser lek och lärande som integrerade begrepp då de beskriver olika exempel på när de leker och lär sig samtidigt. Lustfylldhet, samspel och grovmotoriska aktiviteter är framstående i diskussionen kring både lek och lärande.

6. Analys av resultat

I denna del analyseras resultatet i förhållande till studiens teoretiska utgångspunkt där lek och lärande ses som oskiljbara begrepp. Några av utvecklingspedagogikens centrala begrepp är erfarenhet, variation och metakognitiva samtal vilka ligger till grund för analys av studiens resultat.

6.1. Lek och lärande som oskiljbara begrepp?

Som tidigare nämnts ses lek och lärande som oskiljbara begrepp utifrån den utvecklingspedagogiska teorin (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014). Barnens svar bekräftade detta delvis, då de kan se samband mellan lek och lärande. De ser dock inte lek och lärande som samma praktiker vilket citat 12 belyser, då forskaren frågar barnen om lek och lärande kan vara samma sak varpå barnen svarar ”nej” samt ”vet inte”. Här vill vi kritisera oss själva då vi är medvetna om att vi här gav barnen en sluten fråga. Enligt oss medförde detta att barnen inte gavs möjlighet att ge uttryck för sina uppfattningar på ett nyanserat och öppet sätt. Slutna frågor inbjuder alltså inte till diskussion vilket var vår egentliga ambition med intervjuerna. Denna fråga hade därför med fördel kunnat uteslutas.

Att barnen ser lek och lärande som integrerade praktiker belyses i citat 10, då forskaren frågar barnen vad de lär sig när de leker. Barnen beskriver då olika lekar där de lär sig, som exempelvis att lära sig hitta människor i kurrögömma eller att i tjuv och polis lära sig vad poliser gör. Vi kan anta att dessa svar utgår från barnens tidigare erfarenheter kring lek och lärande som gjort att de kan förstå begreppen som integrerade.

Barnen kopplar sambandet mellan lek och lärande till lekregler vilket framkommer i citat 11, då forskaren ställer frågan om vad barnen lär sig när de leker. Utifrån barnens svar framkommer det som viktigt att göra rätt utifrån lekens regler men även normer tas upp

så som att det inte är okej att boxas och slåss. Detta kan ses ur två synvinklar, å ena sidan att det är pedagogerna som satt upp ett regelverk för leken om vad som inte är tillåtet att göra, å andra sidan kan vi se det som att barnen fått erfarenheter av att exempelvis få en pinne i ögat vid en utomhuslek och därför associerar lärande i leken till den tidigare erfarenheten och lärdomen. Utifrån barnens perspektiv är det tydligt att lek och lärande är begrepp som kan integreras med varandra.

Genom intervjuerna anser vi att barnen gjorts medvetna kring sitt eget tänkande genom de metakognitiva samtal som ägde rum kring lek och lärande. Vi ser det som att begreppen synliggjorts för barnen så att de fått möjlighet att reflektera kring sina uppfattningar och på så sätt gjort barnen uppmärksamma kring deras eget och andras tänkande kring dessa fenomen.

6.2. Erfarande

Den utvecklingspedagogiska teorin belyser även erfarande som något centralt, vilket innebär att barn har olika sätt att förstå och uppfatta sin omvärld utifrån sina tidigare erfarenheter (Johansson & Pramling Samuelsson, 2007). Detta belyses i denna studie då barnen associerar lek och lärande till tidigare erfarenheter vilket framhålls i citat 7, där barnen associerar tidigare erfarenheter till lärande begreppet. De nämner olika grovmotoriska aktiviteter som de lärt sig på förskolan. Ett barn berättar exempelvis att när hen var fem år så kändes det läskigt att klättra, men efter att ha provat att klättra några gånger kunde barnet till sist komma upp till toppen. Ett annat barn nämner att hen inte kunde klättra på rutschkanan innan men att barnet nu lärt sig det. Vår tolkning är att barnen alltid utgår från sina tidigare erfarenheter när de pratar om olika fenomen, i detta fall lek och lärande. Utifrån detta anser vi att det är viktigt att pedagoger ger barnen en rik variation av erfarenheter för att barnen lättare ska kunna skapa förståelse för sin omvärld.

6.3. Variation

För att barn ska kunna urskilja ett fenomen behövs variation vilket också är en central del inom utvecklingspedagogiken (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014). När barnen definierar begreppet lek beskrivs en variation av synsätt på vad lek är. Detta belyses citat 1,2 och 3 när forskaren ber barnen berätta vad lek är för dem. Ett barn framhåller leken som något roligt de gör med sina vänner. Ett annat barn beskriver leken

som något där alla ska få vara med. Några av barnen kopplar leken direkt till olika lekar som exempelvis kurragömma, tagen samt räven och kycklingen.

När det gäller lärande begreppet framkommer en variation av synsätt från barnen. I citat 5,6 och 8 belyses detta. Ett barn beskriver lärande som något att träna på. Ett annat barn svarar att lära sig saker som hen inte kunde innan. Ett annat synsätt är associationen till skriftspråket då ett barn beskriver lärande kopplat till att lära sig läsa och skriva sitt namn. Ett barn kopplar lärande till att inte slåss eller förstöra för andra. Vi kan tolka det som att barnen har getts en variation av upplevelser när det gäller lek och lärande och kan därför urskilja och beskriva begreppen utifrån sina tidigare erfarenheter.

6.4. Metakognitiva samtal

För att barn ska göras medvetna om sitt eget lärande kan pedagoger använda sig av metakognitiva samtal där barn får reflektera kring sitt eget lärande och göra lärandet synligt (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014). I vår studie utgick intervjuerna från metakognitiva samtal där barnen fick reflektera kring vad lek och lärande är och på vilket sätt dessa kan hänga ihop. Vår tolkning tyder på att pedagogerna på förskolan använder sig av metakognitiva samtal medvetet eller omedvetet eftersom barnen verkar bekanta med detta.

Resultatet visar att barnen har mycket fokus och intresse för utomhuslekar och grovmotoriska aktiviteter eftersom det verkar som om det är det som upptar dem just nu. Detta bekräftas av en pedagog på förskolan som berättar att de har haft väldigt många utedagar den senaste tiden där de i slutet av dagen reflekterat tillsammans med barnen kring vad de lärt sig. Vår tolkning är att pedagogen har en viktig roll i att synliggöra lärandet för barnen i alla lärandesituationer i verksamheten. Barnen lär sig ständigt men det blir viktigt för pedagoger att synliggöra det osynliga. Vår tolkning är att barnen har blivit påverkade kring att de möjligtvis endast haft metakognitiva samtal när det gäller utomhusaktiviteter och att de därför lättare relaterar lärandet och leken till just utomhusaktiviteter. Vår tolkning är även att barnen inte har getts en variation av olika tillfällen där de haft metakognitiva samtal vilket gör att de urskiljer lek och lärande mest kopplat till utomhussituationer. Utifrån den utvecklingspedagogiska teorin utgår barn från världen som en helhet som sedan differentieras och urskiljs, därför bör en variation av tillfälle i olika kontexter ges där barn får möjlighet att uppmärksammas kring sitt eget

tänkande genom metakognitiva samtal. Istället för att endast begränsa detta till utedagar skulle pedagogerna kunna använda detta i flera olika situationer i förskolans vardag, vilket vi anser hade kunnat bidra till att barnen urskiljer lärande kopplat till flera olika situationer.

Avslutningsvis är vår tolkning att barnen fått uppleva en variation av erfarenheter kring lek och lärande, samt att begreppen synliggjorts för barnen genom metakognitiva samtal kopplat till utedagar.

7. Diskussion

Syftet med vår studie är att ta reda på barns uppfattningar kring lek och lärande i förskolan samt hur de uppfattar att begreppen integreras med varandra. Studien utgick från följande forskningsfrågor; Hur beskriver barn lek? Hur beskriver barn lärande? Vilket samband uppfattar barn att det finns mellan lek och lärande? För att besvara studiens syfte och forskningsfrågor genomfördes gruppintervjuer med barn i förskolan. I följande avsnitt diskuteras pedagogens roll i att integrera och synliggöra lek och lärande, miljöns betydelse för lek och lärande, barn som kompetenta individer, lek och lärande utifrån läroplanen samt lekens betydelse för lärandet. Detta diskuteras i förhållande till studiens resultat och litteraturbakgrund.

Resultatet visar att barn i förskolan kan se samband mellan lek och lärande. Lekens och lärandets samband har framhävts ända sedan Frøbels tid eftersom han betonade att leken var den viktigaste vägen för att kunna lära sig någonting. Även Rousseau framhöll att allt lärande borde utgå från lek (Jensen & Harvard, 2009). I förhållande till detta visar Johansson & Pramling Samuelssons (2007) studie att barn i förskolan kopplar lek till deras egen praktik medan de ser lärande som ett begrepp kopplat till skolans värld. Anledningen till varför barn i Johansson & Pramling Samuelssons studie kopplar lärande till skolans värld kan enligt oss bero på att pedagogerna möjligtvis inte integrerar eller synliggör lek och lärande för barnen. Om barn inte får erfarenheter av att begreppen integreras eller synliggörs ser vi det som svårt att kunna beskriva begreppen eller se samband mellan dessa eftersom vårt synsätt utgår från att lärande baseras på erfarenheter i samspel med andra.

Enligt förskolans läroplan är pedagogers uppdrag att integrera lek och lärande i verksamheten (Lpfö 98/16). Barnen i vår studie uppfattade lek och lärande som

integrerade med varandra, vilket delvis kan bero på att pedagogerna i barngruppen berättade att de efter varje veckas utedag tillsammans reflekterade kring sitt lärande med barnen. Vi tolkar det som att pedagogerna haft metakognitiva samtal med barnen som gjort de medvetna om sitt eget lärande, vilket vi ser som en viktig aspekt. I enlighet med detta visar Pyle & Alacas (2016); Pramling Samuelsson & Johanssons (2006) studier vikten av pedagogens roll i att integrera samt synliggöra sambandet mellan lek och lärande. Mårdsjö Olsson (2010) menar att pedagogens strategier är av stor vikt för att lärande ska kunna ske och uppnå god kvalitet.

Hundeide (2010) framhåller att barn kan ge oss information kring förskolans verksamhet samt om personalen ger dem de erfarenheter som förskollärare har ansvar för att ge utifrån läroplanen (Lpfö 98/16). Vårt resultat visar att barn kan beskriva lek och lärande som integrerade vilket kan kopplas till att pedagogerna möjligtvis gett barnen erfarenheter kring lek och lärande utifrån läroplanens uppdrag (Lpfö 98/16).

Pyle & Alacas (2016) studie visar att en rik lekmiljö bidrar till att barn kan se samband mellan lek och lärande. Vårt resultat visar att barn kan se samband mellan lek och lärande vilket får oss att reflektera kring om detta kan bero på en rik lekmiljö på förskolan. Barnen nämnde främst grovmotoriska aktiviteter utomhus när de beskrev sammanhang mellan lek och lärande. Vi kan tolka detta som att barnen på förskolan vi undersökt har en rik utomhusmiljö med många möjligheter till lek och lärande. Aktiviteter kopplade till inomhusmiljön nämns sällan, vilket vi kan tolka som att inomhusmiljön möjligtvis inte är lika inbjudande ur barnens perspektiv.

Colliver & Fleers (2016) menar att det finns en debatt kring om och hur barn lär genom lek, det finns en föreställning om att barn inte förstår sitt eget lärande. Utifrån detta påstående menar forskarna att små barns perspektiv sällan synliggörs i debatten och forskningen. Utifrån detta valde vi att synliggöra barns perspektiv och vårt resultat visade tvärtemot, att barn förstår sitt eget lärande då de kunde beskriva olika saker de lärt sig i leken samt att de kunde definiera vad lek och lärande ur deras perspektiv var. Detta bekräftas även av Colliver & Fleers studie som visar att barn, även i förskolan kan se sitt eget lärande i leken. Vår studie har utgått från tanken om det kompetenta barnet, där vi ser barn som aktiva, sociala individer som kan förstå och uttrycka sina erfarenheter och åsikter. Detta i enlighet med Hundeide (2010) som menar att barn har medfödd kompetens och kan ge information om den verksamhet de befinner sig i.

Wus (2015) forskning kring barns perspektiv på sambandet mellan lek och lärande på förskolor i Kina och Tyskland visar att barn i Kina främst kopplar förskolan till akademiska lärande aktiviteter. De tyska barnen kopplar förskolan främst till lek men kan se relationen mellan lek och lärande. Barnen påverkas av det synsätt på lek och lärande som man har i respektive land då Kina har en mer akademisk inriktad förskola och Tyskland har en läroplan som är mer lik den svenska. Resultatet i vår studie visar att barn kan uppfatta samband mellan lek och lärande. I den svenska läroplanen framkommer det att lek och lärande ska integreras i förskolans verksamhet (Skolverket, 2016). Vi kan tolka det som att läroplanen påverkar barns sätt att uppfatta lek och lärande. Förskolans verksamhet utformas beroende på vilken läroplan ett land har även om uppdraget är tolkningsbart, i alla fall utifrån den svenska läroplanen. Att tyska och svenska barn uppfattar lek och lärande som integrerade kan bero på att länderna har en liknande läroplan till skillnad från den kinesiska som är mer akademiskt inriktad, vilket påverkar barnen då de uppfattar lärande skilt från lek.

Vårt resultat visar att barn älskar att leka och detta tolkar vi som att leken är viktig för barnen. Barnen beskrev leken som något lustfyllt där de samspelar med andra och använder sin fantasi. Vår studie visar att barn även ser lärande som något lustfyllt där de samspelar med andra, vilket vi tolkar som att dessa barn har en positiv syn på lärandet. Vi tänker att om barn får möjlighet till lustfyllt lärande kommer detta att påverka deras syn på lärande positivt inför framtiden. Howes (2016) studie visar att barn värdesätter den fria leken och om barn inte får tillräckligt med tid för fri lek påverkas deras attityder negativt när det gäller skolundervisning. Idag framhålls ofta lust och engagemang både som villkor för lärande och som lärandets drag (Johansson & Pramling Samuelsson 2007).

I vår studie beskriver barnen att de bland annat leker rollekar som mamma pappa barn och krigslekar. Enligt Fröbel ses leken som ett uttryck för barnets inre känslor och kan användas för att bearbeta tankar och upplevelser (Jensen & Harvard, 2009). Vi kan tolka detta som att barnen använder dessa lekar för att bearbeta tankar och upplevelser, men ser det även som att leken kan vara fri från detta och styrd av intresse och engagemang.

Lindqvist (1989) framhåller att leken är baserad på fantasin. Vårt resultat visar dock att barnen uppfattar lek som något som kan utgå både från verklighet och fantasi eftersom de beskrev lekar som är förankrade i verkligheten så som mamma, pappa, barn men även

fantasifulla lekar som att vara ett monster. Detta i enlighet med Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson (2014) som menar att leken kan utgå både från verkligheten och fantasin.

I vårt resultat kopplade barnen både lek och lärande till det sociala samspelet, då de uttryckte att en stor del av både leken och lärandet är att de gör det tillsammans. Johansson & Pramling Samuelssons (2007) studie visar att barnen kopplade det sociala samspelet till lek men inte till lärande. Dessa skilda resultat kan vi tolka som att barnen getts olika erfarenheter och därför har olika synsätt på lek och lärande.

Enligt Piaget ska barn själv erövra kunskaper utan att läraren är involverad eftersom forskaren utgick från det individuella och menade därmed att lärande inte kan ske genom samspel med andra (Elm Fristorp & Lindstrand, 2012). I motsättning till detta visar vårt resultat att barnen beskriver samspel som en viktig del i både lek och lärande samt att de uttrycker delaktighet som viktigt då de framhåller att alla ska få vara med i leken. Detta bekräftas även av Vygotskij som framhåller att lärande sker genom samspel (Strandberg, 2006). Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson (2014) framhåller att den kultur som barn skapar i leken bygger på barns interaktion, på samlärande och delaktighet och det är i leken som barn lär tillsammans och dessutom lär av varandra. Hundeide (2006) menar att det är det sociala samspelet som är avgörande för barns utveckling och lärande.

I vår studie påpekade barnen även att de lär sig av varandra när de leker vilket vi kan koppla till den proximala utvecklingszonen som innebär att lära sig något man ännu inte kan med hjälp av någon annan (Strandberg, 2006). Vi tänker att barn lär av varandra men även att vuxna kan lära av barn då de besitter många kompetenser. Därför blir det viktigt att pedagoger efterfrågar barns erfarenheter och kompetenser kring olika fenomen för att barn ska känna att deras kunskap tas tillvara och används för att utveckla förskolans verksamhet.

Piaget utgick från att lärande sker genom utvecklingsstadier och mognad och forskaren såg det som att alla barn lär på ungefär samma sätt. I detta synsätt har barns olika erfarenheter och livsvärldar inte setts som något som påverkar barns utveckling och lärande (Sommer, 2005). I motsättning till detta visar vårt resultat att barns erfarenheter har stor betydelse för hur och vad barnen lär sig. Barnens svar är till största del relaterade till deras tidigare erfarenheter. Detta i enlighet med Pramling (1994) som menar att lärande har att göra med barnets relation till omvärlden. Barnets utveckling och lärande

måste betraktas utifrån de erfarenheter som barnet har. I den nuvarande läroplanen framhålls vikten av ett livslångt lärande som utgår från att ge barn nya erfarenheter (Lpfö 98/16).

Sammanfattningsvis belyser denna diskussion vikten av pedagogens roll i att integrera samt synliggöra lek och lärande i förskolan eftersom vi ser det som nära kopplat till att barn blir medvetna om sitt eget lärande och kan se det kopplat till leken. Samspel som grund för lek och lärande är också av betydelse då leken bygger på barns interaktion, samlärande och delaktighet. Det är i leken som barn lär tillsammans och lär av varandra.

En rik miljö kan även bidra till att barn får möjlighet till utveckling och lärande som är kopplat till leken. Vår studie visar att barn kan beskriva lek och lärande samt uppfatta samband mellan dessa. Vi vill framhålla vikten av att se barn som kompetenta och att deras perspektiv bör utgöra grunden för utformningen av verksamheten. En central del i denna studie är lekens betydelse för att lärande ska ske på ett lustfyllt sätt som gör barn intresserade och engagerade. Detta bidrar enligt oss till en positiv syn på lärande, både i förskolan och vid fortsatt utbildning.

Vid fortsatt forskning hade det varit intressant att jämföra barns syn på lek och lärande samt att undersöka barns perspektiv på sambandet mellan begreppen på olika förskolor i landet för att kunna dra en generell slutsats kring ämnet.

En annan intressant aspekt hade varit att jämföra barns syn på lek och lärande i jämförelse med pedagogers uppfattning av begreppen för att synliggöra om deras uppfattningar stämmer överens med hur barnen ser på fenomenen. Ännu en aspekt hade varit att jämföra pedagogers uppfattningar mot observation kring lärandesituationer för att se om och i så fall hur pedagoger integrerar och synliggör lek och lärande i förskolans verksamhet i relation till deras uppdrag.

Referenser

Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. (2009). Stockholm: UNICEF Sverige

Dahlberg, G. & Lenç Taguchi, H. (1994) *Förskola och skola- om två skilda traditioner och om visionen om en mötesplats [Preschool and school- about two different traditions and the vision of a meeting]* Stockholm, HLS Förlag.

Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna.* 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Doverborg, Elisabet & Pramling Samuelsson, Ingrid (2012). *Att förstå barns tankar: kommunikationens betydelse.* 4., [rev.] uppl. Stockholm: Liber

Elfström, Ingela (2008). *Barn och naturvetenskap: upptäcka, utforska, lära.* 1. uppl. Stockholm: Liber

Elkind, D. (2003). Thanks for the memory: The lasting value of true play. *Young Children*, 58(3), 46–50.

Elm Fristorp, Annika & Lindstrand, Fredrik (2012). *Design för lärande i förskolan.* Stockholm: Norstedts

Halldén, Gunilla (red.) (2007). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv.* Stockholm: Carlsson

Howe, Sally (2016) What play means to us: Exploring children's perspectives on play in an English Year 1 classroom, *European Early Childhood Education Research Journal*, 24:5, 748-759, DOI: 10.1080/1350293X.2016.1213567
Tillgänglig på internet: <http://dx.doi.org/10.1080/1350293X.2016.1213567>

Hundeide, C. (2006). *Sociokulturella ramar för barns utveckling. Barns livsvärldar.* Lund: Studentlitteratur

Ingrid Pramling Samuelsson & Eva Johansson (2006) Play and learning- inseparable dimensions in preschool practise, *Early Child Development and Care*, 176:1, 47-65, DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/0300443042000302654>.

Jensen, Mikael & Harvard, Åsa (red.) (2009). *Leka för att lära: utveckling, kognition och kultur*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Johansson, Eva (2003) Att närma sig barns perspektiv. Forskares och pedagogers möten med barns perspektiv. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 8(1-2), 42-57.

Tillgänglig på internet: www.ped.gu.se/biorn/barnperspektiv/

Johansson, Eva & Pramling Samuelsson, Ingrid (2007). "*Att lära är nästan som att leka*": *lek och lärande i förskola och skola*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Lindqvist, Gunilla (1989). *Från fakta till fantasi: om temaarbete utifrån skapande ämnen och lek*. Lund: Studentlitteratur

Mårdsjö Olsson, Ann-Charlotte (2010). *Att lära andra lära: medveten strategi för lärande i förskolan*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Persson, Annika & Wiklund, Lena (2008). *Hur långt är ett äppelskal?: tematiskt arbete i förskoleklass*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Pramling, Ingrid (1994). *Kunnandets grunder. Prövning av en fenomenografisk ansats till att utveckla barns sätt att uppfatta sin omvärld*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Pramling Samuelsson, Ingrid & Asplund Carlsson, Maj (2014). *Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogisk teori*. 2. uppl. Stockholm: Liber

Pramling, Samuelsson, I. (1999). Förskolan och det nya Millenniumet. *Förskoletidningen*, 5/6.

Pyle, Angela & Alaca, Betül (2016). Kindergarten children's perspectives on play and learning. *Early Child Development and Care*, DOI: 10.1080/03004430.2016.1245190
Tillgänglig på internet: <http://dx.doi.org/10.1080/03004430.2016.1245190>

Skolverket (1998/2016) *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Skolverket.
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Sommer, D., Pramling Samuelsson, I., & Hundeide, K. (2010). *Child perspectives and children's perspectives in theory and practice*. Dordrecht, The Netherlands: Springer.

Sommer, Dion (2005). *Barndomspsykologi: utveckling i en förändrad värld*. 2., rev. [och utök.] utg. Hässelby: Runa

Tillgänglig på internet: <http://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf>

Strandberg, Leif (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fuskklappar*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Wu, Shu-Chen (2015) What Can Chinese and German Children Tell Us About Their Learning and Play in Kindergarten? *Journal of Research in Childhood Education*, DOI: 10.1080/02568543.2015.1042125

Yeshe Colliver & Marilyn Fleer (2016) 'I already know what I learned': young children's perspectives on learning through play, *Early Child Development and Care*, 186:10, 1559-1570, DOI: 10.1080/03004430.2015.1111880

Tillgänglig på internet: <http://dx.doi.org/10.1080/03004430.2015.1111880>

Bilaga 1

Till vårdnadshavare för

Barnets namn: _____

Förskola: _____

Vi är två studenter som studerar till förskollärare på Högskolan Kristianstad. Den här terminen skriver vi vårt examensarbete som ett led i vår yrkesutveckling. Vi är intresserade av barns perspektiv på lek och lärande. Vi kommer att undersöka vad barnen har för uppfattningar om lek och lärande genom att intervjua dem i grupp. Under intervjun kommer vi att göra ljudinspelningar.

Vid intervjun kommer vi att ta hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Detta innebär att deltagandet är frivilligt och att barnet får avbryta intervjun om det inte vill delta. Barnets deltagande kommer att behandlas konfidentiellt. Barnets namn kommer att fingeras och ljudinspelningarna kommer att förstöras efter kursmomentets genomförande.

Med vänliga hälsningar

Amanda Nieminen och Dalida Kuruglic

Vårdnadshavarnas medgivande av:

Ljudupptagning, diktafon Ja Nej

Jag tillåter att barnet intervjuas Ja Nej

Vårdnadshavarens underskrift: _____

Vårdnadshavarens underskrift: _____

Bilaga 2

Intervjufrågor

1. Vad tänker ni på när ni hör ordet lek?
2. Berätta vad lek är för något?
3. Hur känner ni er när ni leker?
4. Vad leker ni för lekar på förskolan?
5. Vad tänker ni på när man hör ordet lärande?
6. Berätta vad lärande är för något?
7. Hur känner ni er när ni lär er?
8. Vad lär ni er på förskolan?
9. Vad lär ni er när ni leker?
10. Kan leka och lära vara samma sak?